

Βρυξέλλες, 11 Δεκεμβρίου 2008
S407/08

Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφάλειας

- Ασφάλεια σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο -

Περίληψη

Πέντε έτη μετά τη θέσπιση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφάλειας, η Ευρωπαϊκή Ένωση επωμίζεται τις μεγαλύτερες ευθύνες της ιστορίας της.

Η ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί πόλο σταθερότητας. Με στη διεύρυνση, η δημοκρατία και η ευημερία εξαπλώθηκαν σε ολόκληρη την ήπειρό μας. Τα Βαλκάνια μεταβάλλονται επί τα βελτίω. Η πολιτική γειτονίας μας δημιούργησε ένα ισχυρό πλαίσιο για τις σχέσεις μας με τους προς νότον και προς ανατολάς εταίρους μας, με τη νέα διάσταση που της προσδίδουν η Ένωση για τη Μεσόγειο και η Εταιρική Σχέση με την Ανατολή. Από το 2003 και μετά, η ΕΕ συνέβαλε ουσιαστικά, όλο και περισσότερο, στην αντιμετώπιση κρίσεων και συγκρούσεων σε μέρη όπως το Αφγανιστάν ή η Γεωργία.

Ωστόσο, είκοσι έτη μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με όλο και περισσότερο περίπλοκες απειλές και προκλήσεις.

Συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή και αλλαχού ανά τον κόσμο παραμένουν ανεπίλυτες, ενώ άλλες εκρήγνυνται, ακόμη και σε γειτονικές μας περιοχές. Η διάλυση κρατών θίγει την ασφάλειά μας μέσω της εγκληματικότητας, της λαθρομετανάστευσης και, πιο πρόσφατα, της πειρατείας. Η τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα μας απειλούν όλο και περισσότερο, μεταξύ άλλων μέσα στις ίδιες μας τις κοινωνίες. Το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν έχει προοδεύσει σημαντικά, και αντιπροσωπεύει κίνδυνο για τη σταθερότητα της Μέσης Ανατολής καθώς και για ολόκληρο το σύστημα μη διάδοσης.

Η παγκοσμιοποίηση προσέφερε νέες ευκαιρίες. Η υψηλή οικονομική μεγέθυνση του αναπτυσσόμενου κόσμου, κατ' εξοχήν της Κίνας, βοήθησε εκατομμύρια ανθρώπους να απαλλαγούν από την πενία. Αλλά η παγκοσμιοποίηση κατέστησε τις απειλές πιο περίπλοκες και αλληλοσυνδεόμενες. Οι αρτηρίες του συστήματός μας - όπως τα συστήματα πληροφοριών και ο ενεργειακός εφοδιασμός - είναι περισσότερο ευάλωτες. Η υπερθέρμανση του πλανήτη και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος μεταβάλλουν τη φυσιογνωμία του πλανήτη μας. Εξάλλου, η παγκοσμιοποίηση επιταχύνει τις μετατοπίσεις ισχύος και φέρνει στο φως τις διαφορές αξιών. Οι πρόσφατες χρηματοοικονομικές αναταραχές έπληξαν εξίσου τις ανεπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Η Ευρώπη θα αντεπεξέλθει στις προκλήσεις αυτές, όπως και κατά το παρελθόν.

Βασιζόμενη σε ένα μοναδικό πλέγμα μέσων, η ΕΕ συμβάλλει ήδη στη δημιουργία ενός ασφαλέστερου κόσμου. Εργαζόμαστε για να παράσχουμε ασφάλεια στους ανθρώπους, μειώνοντας τη φτώχεια και τις ανισότητες, προάγοντας τη χρηστή διακυβέρνηση και τα ανθρώπινα δικαιώματα, βοηθώντας την ανάπτυξη, και αντιμετωπίζοντας τα γενεσιουργά αίτια των συγκρούσεων και της ανασφάλειας. Η ΕΕ εξακολουθεί να είναι ο μεγαλύτερος δωρητής χώρων που βρίσκονται σε ένδεια. Για την μόνιμη σταθεροποίηση, απαιτείται μακροπρόθεσμη σύμπραξη.

Κατά την τελευταία δεκαετία, η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας, ως αναπόσπαστο μέρος της Κοινής μας Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, ενισχύθηκε από άποψη πείρας και ικανοτήτων, αναπτύσσοντας άνω των 20 αποστολές για την αντιμετώπιση κρίσεων, οι οποίες εκτείνονται από την οικοδόμηση ειρήνης στην Άτσε μετά το τσουνάμι μέχρι την προστασία των προσφύγων στο Τσαντ.

Τα επιτεύγματα αυτά είναι αποτέλεσμα μιας χαρακτηριστικής ευρωπαϊκής προσέγγισης της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας. Δεν υπάρχει περιθώριο για αυταρέσκεια. Για να εξασφαλίσουμε την ασφάλειά μας και να ανταποκριθούμε στις προσδοκίες των πολιτών μας, πρέπει να είμαστε σε θέση να διαμορφώνουμε τα γεγονότα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αποκτήσουμε στρατηγικότερη σκέψη, και ότι πρέπει να είμαστε πιο αποτελεσματικοί και ορατοί ανά τον κόσμο. Οι ενέργειές μας είναι επιτυχεστέρες όταν αναλαμβάνονται εγκαίρως και συνεκτικά και όταν βασίζονται στις ορθές ικανότητες και στη διαρκή υποστήριξη του κοινού.

Για τη μόνιμη επίλυση συγκρούσεων, απαιτείται η ενεργός σύμπραξη όλων των περιφερειακών παραγόντων με κοινό συμφέρον για ειρήνη. Οι κυρίαρχες κυβερνήσεις πρέπει να αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεών τους και φέρουν κοινή ευθύνη για την προστασία των πληθυσμών τους από γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου, εθνοκάθαρση και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Είναι σκόπιμο να τηρούν οι χώρες τις θεμελιώδεις αρχές του Χάρτη του ΟΗΕ και τις αρχές και τις δεσμεύσεις του ΟΑΣΕ. Πρέπει να καταστήσουμε σαφές ότι ο σεβασμός της κυριαρχίας, της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών και η ειρηνική διευθέτηση των διαφορών δεν υπόκεινται σε διαπραγμάτευση. Ποτέ οι εδαφικές διαφορές δεν πρέπει να επιλύονται με την απειλή ή τη χρήση στρατιωτικής δύναμης.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η Ευρώπη πρέπει να είναι στην πρωτοπορία της ανανέωσης της πολυμερούς τάξης. Ο ΟΗΕ βρίσκεται στην κορυφή του διεθνούς συστήματος. Όλες οι ενέργειες που ανέλαβε η ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας συνδέονταν με στόχους του ΟΗΕ. Βρισκόμαστε πλέον σε αποφασιστική καμπή για την ανανέωση της πολυμερούς προσέγγισης, συνεργαζόμενοι με τη νέα κυβέρνηση των ΗΠΑ και με τους εταίρους μας ανά τον κόσμο. Για την Ευρώπη, η διατλαντική εταιρική σχέση παραμένει ένα αναντικατάστατο θεμέλιο, που βασίζεται σε κοινή ιστορία και κοινές ευθύνες. Η ΕΕ και το ΝΑΤΟ πρέπει να εμβαθύνουν τη στρατηγική τους εταιρική σχέση με στόχο την καλύτερη συνεργασία κατά τη διαχείριση κρίσεων.

Η ΕΕ πραγματοποίησε σημαντική πρόοδο κατά την τελευταία πενταετία, η δε Ευρώπη αναγνωρίζεται πλέον ως σημαντικός παράγοντας για έναν καλύτερο κόσμο. Ωστόσο, παρά τα επιτεύγματα αυτά, η εφαρμογή της ΕΣΑ δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Για να αξιοποιήσουμε όλες τις δυνατότητές μας, πρέπει να είμαστε ακόμη *πιο ικανοί, πιο συνεκτικοί και πιο δραστήριοι*.

Εισαγωγή

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θέσπισε την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας (ΕΣΑ) το Δεκέμβριο του 2003, καθορίζοντας, για πρώτη φορά, αρχές και σαφείς στόχους για την προαγωγή των συμφερόντων της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας με βάση τις βασικές μας αξίες. Η ΕΣΑ ακολουθεί σφαιρική προσέγγιση και εξακολουθεί να είναι πλήρως επίκαιρη.

Η ανά κείρας έκθεση δεν αντικαθιστά την ΕΣΑ, αλλά την ενισχύει. Μας παρέχει τη δυνατότητα να εξετάσουμε τις επιδόσεις μας στην πράξη, και να εντοπίσουμε τα μέτρα που πρέπει να λάβουμε για να βελτιώσουμε την εφαρμογή της.

I. ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ

Η ΕΣΑ εντόπισε ορισμένες απειλές και προκλήσεις για τα συμφέροντά μας στον τομέα της ασφάλειας. Πέντε έτη αργότερα, οι απειλές και οι προκλήσεις αυτές εξακολουθούν να υφίστανται: ορισμένες έχουν γίνει πιο σημαντικές, και όλες έχουν γίνει πιο περίπλοκες.

Διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής

Η ΕΣΑ χαρακτήρισε τη διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής από κράτη και τρομοκράτες ως «δυσνητική τη μεγαλύτερη απειλή για την ασφάλεια της ΕΕ». Ο κίνδυνος αυτός αυξήθηκε κατά την τελευταία πενταετία, ασκώντας πίεση στο πολυμερές πλαίσιο. Μολονότι η Λιβύη διέλυσε το πρόγραμμά της για ΟΜΚ, το Ιράν, αλλά και η Βόρεια Κορέα, δεν έχουν ακόμη κερδίσει την εμπιστοσύνη της διεθνούς κοινότητας. Η πιθανή αναβίωση της μη στρατιωτικής πυρηνικής ενέργειας κατά τις επόμενες δεκαετίες δημιουργεί επίσης προβλήματα για το σύστημα μη διάδοσης, εάν δεν συνοδεύεται από τις κατάλληλες διασφαλίσεις.

Η ΕΕ υπήρξε πολύ δραστήρια, τόσο στο πλαίσιο των διεθνών φόρουμ, βάσει της Στρατηγικής για τα ΟΜΚ, η οποία θεσπίστηκε το 2003, όσο και στη πρώτη γραμμή των διεθνών προσπαθειών για την αντιμετώπιση του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν. Η Στρατηγική αυτή εστιάζεται στην πρόληψη, με την ανάληψη ενεργειών στο πλαίσιο του ΟΗΕ και διεθνών συμφωνιών, με την ανάληψη ενεργειών ως βασικός δωρητής, και με τη συνεργασία με τρίτες χώρες και περιφερειακούς οργανισμούς για τη βελτίωση των δυνατοτήτων τους να προλαμβάνουν τη διάδοση των ΟΜΚ.

Θα πρέπει να διατηρήσουμε την προσέγγιση αυτήν αναλαμβάνοντας πολιτικές και χρηματοοικονομικές δράσεις. Εν προκειμένω, έχει ζωτική σημασία η επιτυχής έκβαση της Διάσκεψης Αναθεώρησης της Συνθήκης για τη Μη Διάδοση του 2010, προκειμένου ιδίως να ενισχυθεί το καθεστώς μη διάδοσης. Θα προσπαθήσουμε να εξασφαλίσουμε ότι, κατά ισόρροπο, αποτελεσματικό και συγκεκριμένο τρόπο, η διάσκεψη αυτή θα εξετάσει μέσα για την ενίσχυση των διεθνών προσπαθειών κατά της διάδοσης, θα συνεχίσει τον αποπλισμό και θα εξασφαλίσει την υπεύθυνη ανάπτυξη ειρηνικών χρήσεων της πυρηνικής ενέργειας από τις χώρες που το επιθυμούν.

Πρέπει να αναληφθούν και άλλες εργασίες για συγκεκριμένα θέματα, όπως η ενωσιακή στήριξη μιας πολυμερούς προσέγγισης του κύκλου πυρηνικών καυσίμων, η καταπολέμηση της χρηματοδότησης της διάδοσης, τα μέτρα για την ασφάλεια και την προστασία από βιολογικούς κινδύνους, και ο περιορισμός της διάδοσης των φορέων, ιδίως δε των βαλλιστικών πυραύλων. Θα πρέπει να αρχίσουν διαπραγματεύσεις για μια πολυμερή συνθήκη που θα απαγορεύει την παραγωγή οξάσιμου υλικού για πυρηνικά όπλα.

Τρομοκρατία και οργανωμένο έγκλημα

Η τρομοκρατία, τόσο εντός της Ευρώπης όσο και ανά τον κόσμο, παραμένει μια σημαντική απειλή για τη ζωή μας. Πραγματοποιήθηκαν επιθέσεις στη Μαδρίτη και το Λονδίνο, ενώ άλλες αποτράπηκαν, ενδογενείς δε ομάδες διαδραματίζουν όλο και σημαντικότερο ρόλο στην ήπειρό μας. Το οργανωμένο έγκλημα εξακολουθεί να απειλεί τις κοινωνίες μας, μέσω του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, ανθρώπων και όπλων, παράλληλα με τις διεθνείς δραστηριότητες απάτης και ξεπλύματος χρημάτων.

Από το 2003 και μετά, η ΕΕ πραγματοποίησε πρόοδο όσον αφορά την αντιμετώπιση των δύο αυτών προβλημάτων, λαμβάνοντας και άλλα μέτρα, εντός της Ένωσης, δυνάμει του Προγράμματος της Χάγης του 2004, και θεσπίζοντας νέα Στρατηγική για την Εξωτερική Διάσταση του τομέα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων το 2005. Χάρη στα μέτρα αυτά, διευκολύνθηκαν η διεξαγωγή διασυνοριακών ερευνών και ο συντονισμός της δίωξης. Η Αντιτρομοκρατική Στρατηγική της ΕΕ, η οποία επίσης θεσπίστηκε το 2005, βασίζεται στο σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και του διεθνούς δικαίου, και ακολουθεί τετρασκελή προσέγγιση: πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών και καταπολέμηση των γενεσιουργών αιτιών τους· προστασία δυνητικών στόχων· δίωξη τρομοκρατών· και αντίδραση μετά από τις επιθέσεις. Μολονότι η δράση σε επίπεδο κρατών μελών έχει κεντρική σημασία, ο διορισμός Συντονιστή Αντιτρομοκρατικής Δράσης αποτέλεσε σημαντική πρόοδο σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Εντός της ΕΕ, λάβαμε πολλά μέτρα για να προστατεύσουμε τις κοινωνίες μας από την τρομοκρατία. Θα πρέπει να ενισχύσουμε τις ρυθμίσεις συντονισμού για την αντιμετώπιση σημαντικών τρομοκρατικών ενεργειών, ιδίως δε εκείνων που συνεπάγονται τη χρήση χημικών, ακτινολογικών, πυρηνικών και βιολογικών υλικών, βάσει υφιστάμενων διατάξεων, όπως οι Ρυθμίσεις Συντονισμού σε Κατάσταση Κρίσης και ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας. Πρέπει να αναληφθούν και άλλες ενέργειες όσον αφορά τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, παράλληλα με ουσιαστική και πλήρη ενωσιακή πολιτική για την ανταλλαγή πληροφοριών, η οποία θα λαμβάνει δεόντως υπόψη την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Πρέπει επίσης να λάβουμε και άλλα μέτρα για να καταπολεμήσουμε τη ριζοσπαστικοποίηση και τη στρατολόγηση τρομοκρατών, αντιμετωπίζοντας την εξτρεμιστική ιδεολογία και καταπολεμώντας τις διακρίσεις. Ο διαπολιτισμικός διάλογος, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της Συμμαχίας των Πολιτισμών, διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο.

Όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα, θα πρέπει να ενισχυθούν οι συμπράξεις μας με τις γειτονικές μας χώρες και βασικούς εταίρους, καθώς και στο πλαίσιο του ΟΗΕ, για την αντιμετώπιση των μετακινήσεων των ατόμων και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία. Η εφαρμογή των υφιστάμενων πράξεων του ΟΗΕ για τα εγκλήματα έχει ουσιώδη σημασία. Θα πρέπει να ενισχύσουμε περαιτέρω την αντιτρομοκρατική μας σύμπραξη με τις ΗΠΑ, μεταξύ άλλων στον τομέα της ανταλλαγής και της προστασίας των δεδομένων. Επίσης, θα πρέπει να ενισχύσουμε τις ικανότητες των εταίρων μας της Νότιας Ασίας, της Αφρικής, και της νότιας γειτονίας μας. Η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίξει πολυμερείς προσπάθειες, κυρίως στο πλαίσιο του ΟΗΕ.

Πρέπει να βελτιώσουμε τον τρόπο με τον οποίον συναρθρώνουμε την εσωτερική και την εξωτερική διάσταση. Απαιτούνται καλύτερος συντονισμός, μεγαλύτερη διαφάνεια και ευελιξία μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ανάγκη αυτή είχε ήδη επισημανθεί στην ΕΣΑ, πριν από πέντε έτη, αλλά η πρόοδος υπήρξε αργή και ανεπαρκής.

Ασφάλεια στον κυβερνοχώρο

Οι σύγχρονες οικονομίες εξαρτώνται πάρα πολύ από κρίσιμης σημασίας υποδομές, όπως οι μεταφορές, οι επικοινωνίες και ο ενεργειακός εφοδιασμός, αλλά και το διαδίκτυο. Η ενωσιακή Στρατηγική για Ασφαλή Κοινωνία της Πληροφορίας, η οποία θεοπίστηκε το 2006, καλύπτει το έγκλημα που βασίζεται στο διαδίκτυο. Ωστόσο, οι επιθέσεις κατά ιδιωτικών ή κρατικών συστημάτων πληροφορικής στα κράτη μέλη της ΕΕ προσέδωσαν στη στρατηγική αυτή μια νέα διάσταση, ως δυνητικού νέου οικονομικού, πολιτικού και στρατιωτικού όπλου.

Πρέπει να αναληφθούν και άλλες εργασίες στον τομέα αυτόν, προκειμένου να διερευνηθεί μια σφαιρική ενωσιακή προσέγγιση, να βελτιωθεί η ευαισθητοποίηση και να ενισχυθεί η διεθνής συνεργασία.

Ενεργειακή ασφάλεια

Οι ανησυχίες για την ενεργειακή εξάρτηση εντάθηκαν κατά την τελευταία πενταετία. Η φθίνουσα παραγωγή εντός της Ευρώπης συνεπάγεται ότι, το 2003, μέχρι και το 75% του πετρελαίου μας και του φυσικού μας αερίου θα πρέπει να εισάγεται, και μάλιστα από περιορισμένο αριθμό χωρών, η σταθερότητα πολλών από τις οποίες απειλείται. Επομένως, είμαστε αντιμέτωποι με ένα φάσμα προκλήσεων ασφαλείας που συνεπάγονται την ευθύνη και την αλληλεγγύη όλων των κρατών μελών.

Η ανταπόκρισή μας πρέπει να είναι μια ενωσιακή ενεργειακή πολιτική η οποία να συνδυάζει την εξωτερική και την εσωτερική διάσταση. Στην κοινή έκθεση του Υπατου Εκπροσώπου και της Επιτροπής, που υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 2006, εντοπίζονται τα κύρια στοιχεία της πολιτικής αυτής. Εντός της Ευρώπης, χρειαζόμαστε μια πιο ενοποιημένη ενεργειακή αγορά, η οποία να χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη διασύνδεση, ιδιαίτερη προσοχή στις πλέον απομονωμένες χώρες, και μηχανισμούς κρίσης για την αντιμετώπιση προσωρινών διακοπών εφοδιασμού.

Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση των καυσίμων, των πηγών εφοδιασμού και των οδών διαμετακόμισης έχει ουσιαστική σημασία, όπως άλλωστε και η χρηστή διακυβέρνηση, ο σεβασμός του κράτους δικαίου και οι επενδύσεις στις χώρες παραγωγής. Η ενωσιακή πολιτική υποστηρίζει τους στόχους αυτούς με την εμπλοκή μας στην Κεντρική Ασία, τον Καύκασο και την Αφρική, καθώς και μέσω της Εταιρικής Σχέσης με την Ανατολή και της Ένωσης για τη Μεσόγειο. Η ενέργεια είναι σημαντικός συντελεστής των σχέσεων ΕΕ-Ρωσίας. Η πολιτική μας θα πρέπει να καλύπτει τις οδούς διαμετακόμισης, μεταξύ άλλων μέσω της Τουρκίας και της Ουκρανίας. Σε συνεργασία με τους εταίρους μας, συμπεριλαμβανομένων της Κίνας, της Ινδίας, της Ιαπωνίας και των ΗΠΑ, θα πρέπει να προαγάγουμε την ανανεώσιμη ενέργεια, τις τεχνολογίες χαμηλής έκλυσης διοξειδίου του άνθρακα και την ενεργειακή απόδοση, καθώς και τις διαφανείς και εύρυθμες παγκόσμιες αγορές.

Αλλαγή του κλίματος

Το 2003, η ΕΣΑ είχε ήδη εντοπίσει τις προεκτάσεις της αλλαγής του κλίματος στον τομέα της ασφάλειας. Πέντε έτη αργότερα, το μέλημα αυτό κατέστη επιτακτικότερο. Το Μάρτιο του 2008, ο Υπάτος Εκπρόσωπος και η Επιτροπή υπέβαλαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μια έκθεση στην οποία η αλλαγή του κλίματος χαρακτηρίζεται ως «πολλαπλασιαστής απειλών». Οι φυσικές καταστροφές, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και ο ανταγωνισμός για τους πόρους επιτείνουν τις συγκρούσεις, ιδίως σε καταστάσεις ένδειας και πληθυσμιακής αύξησης, με επιπτώσεις στον ανθρωπιστικό και τον πολιτικό τομέα καθώς και στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της μετανάστευσης. Η αλλαγή του κλίματος μπορεί επίσης να οδηγήσει σε διενέξεις για τις οδούς εμπορίου, τις θαλάσσιες ζώνες και τους πόρους που ήταν παλαιότερα απρόσιτοι.

Έχουμε ενισχύσει την ικανότητά μας να προλαμβάνουμε τις συγκρούσεις και να διαχειριζόμαστε τις κρίσεις, αλλά πρέπει να βελτιώσουμε τις ικανότητές μας για ανάλυση και έγκαιρη προειδοποίηση. Μόνη της, η ΕΕ δεν μπορεί να επιτύχει το στόχο αυτόν. Πρέπει να εντεινουμε τη συνεργασία μας με τις χώρες που αντιμετωπίζουν τους μεγαλύτερους κινδύνους, ενισχύοντας την ικανότητά τους να αντεπεξέλθουν. Η διεθνής συνεργασία, με τον ΟΗΕ και περιφερειακές οργανώσεις, θα αποβεί ουσιαστική.

II. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στην ήπειρό μας, η διεύρυνση εξακολουθεί να αποτελεί ισχυρή ώθηση για σταθερότητα, ειρήνη και μεταρρύθμιση.

Οι διαπραγματεύσεις με την Τουρκία άρχισαν το 2005 και, έκτοτε, έχουν ανοίξει ορισμένα κεφάλαια. Η πρόοδος στα Δυτικά Βαλκάνια υπήρξε συνεχής, αν και αργή. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Κροατία προχωρούν ικανοποιητικά. Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει χαρακτηριστεί υποψήφια χώρα. Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης έχουν υπογραφεί με τις άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Η Σερβία έχει σχεδόν εκπληρώσει όλες τις προϋποθέσεις για την εμβάθυνση των σχέσεων της με την ΕΕ. Η ΕΕ εξακολουθεί να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, αλλά, παρά την επιτευχθείσα πρόοδο, οι τοπικοί πολιτικοί ηγέτες πρέπει να λάβουν και άλλα μέτρα για την απεμπλοκή των μεταρρυθμίσεων.

Στο Κοσσυφοπέδιο, αναπτύσσουμε την EULEX, η οποία είναι η μεγαλύτερη μέχρι σήμερα μη στρατιωτική αποστολή ΕΠΑΑ, και θα συνεχιστεί η παροχή σημαντικής οικονομικής στήριξης. Σε ολόκληρη την περιοχή, η συνεργασία και οι σχέσεις καλής γειτονίας είναι απαραίτητες.

Είναι προς το συμφέρον μας να διοικούνται καλά οι χώρες που συνορεύουν με την Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (ΕΠΓ), η οποία δρομολογήθηκε το 2004, υποστηρίζει τη διαδικασία αυτήν. Στα ανατολικά, συμμετέχουν όλες οι επιλέξιμες χώρες, πλην της Λευκορωσίας, με την οποία λαμβάνουμε πλέον μέτρα προς την κατεύθυνση αυτήν.

Όσον αφορά την Ουκρανία, έχουμε προχωρήσει ακόμη περισσότερο, έχει δε σχεδόν ολοκληρωθεί η οριστική διατύπωση μιας φιλόδοξης συμφωνίας σύνδεσης. Σύντομα, θα αρχίσουμε διαπραγματεύσεις με τη Δημοκρατία της Μολδαβίας για μια παρόμοια συμφωνία. Η Συνέργια του Ευξείνου Πόντου δρομολογήθηκε για να συμπληρώσει τις ενωσιακές διμερείς πολιτικές στην περιοχή αυτήν που έχει ιδιαίτερη σημασία για την Ευρώπη.

Έχουν ανακύψει νέες ανησυχίες για τις λεγόμενες «υποβόσκουσες συγκρούσεις» στην ανατολική γειτονία μας. Η κατάσταση στη Γεωργία, όσον αφορά την Αμπχαζία και τη Νότια Οσετία, κλιμακώθηκε και οδήγησε σε ένοπλη σύγκρουση μεταξύ Ρωσίας και Γεωργίας τον Αύγουστο του 2008. Η ΕΕ ηγήθηκε της διεθνούς ανταπόκρισης, με την ανάληψη μεσολαβητικών προσπαθειών μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, και με την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, μη στρατιωτικής αποστολής παρακολούθησης και ουσιαστικής χρηματοοικονομικής στήριξης. Η σύμπραξή μας θα συνεχιστεί με την ανάληψη ηγετικού ρόλου από την ΕΕ στη διαδικασία της Γενεύης. Η ενδεχόμενη διευθέτηση της σύγκρουσης στην Υπερδνειστερία έχει λάβει νέα ώθηση χάρη στην ενεργό συμμετοχή της ΕΕ στο διαπραγματευτικό σχήμα 5+2 και στην Αποστολή Συνοριακής Συνδρομής της ΕΕ.

Η Μεσόγειος, που έχει μείζονα σημασία και προσφέρει μεγάλες δυνατότητες για την Ευρώπη, εξακολουθεί να θέτει περίπλοκες προκλήσεις, όπως οι ανεπαρκείς πολιτικές μεταρρυθμίσεις και η λαθρομετανάστευση. Η ΕΕ και πολλοί μεσογειακοί εταίροι, ιδίως δε το Ισραήλ και το Μαρόκο, εργάζονται για την εμβάθυνση των διμερών τους σχέσεων. Η ΕΠΓ ενίσχυσε τις μεταρρυθμίσεις που είχαν δρομολογηθεί αρχικά στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Βαρκελώνης το 1995, αλλά οι περιφερειακές συγκρούσεις, σε συνδυασμό με την εντεινόμενη ριζοσπαστικοποίηση, εξακολουθούν να τροφοδοτούν την αστάθεια.

Η ΕΕ διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στις προσπάθειες για τη διευθέτηση του Μεσανατολικού, μέσω του ρόλου της στο πλαίσιο της Τετραμερούς, καθώς και της συνεργασίας της με το Ισραήλ και την Παλαιστινιακή Αρχή, τον Αραβικό Σύνδεσμο και άλλους περιφερειακούς εταίρους. Η ΕΕ συμμετέχει πλήρως στη Διαδικασία της Αννάπολης για την επίτευξη λύσης δύο κρατών, και παρέχει συνεχώς χρηματοοικονομική και δημοσιονομική στήριξη στην Παλαιστινιακή Αρχή, καθώς και στήριξη για τη δημιουργία υποδομής, μεταξύ άλλων με την αποστολή, στην περιοχή, εμπειρογνομώνων των τομέων της δικαιοσύνης, της αστυνομίας και της διαχείρισης συνόρων. Στο Λίβανο, τα κράτη μέλη παρέχουν τα κυριότερα στοιχεία της αποστολής τήρησης της ειρήνης UNIFIL. Στο Ιράκ, η ΕΕ υποστηρίζει την πολιτική διαδικασία, την ανασυγκρότηση και το κράτος δικαίου, μεταξύ άλλων μέσω της αποστολής EUJUST LEX.

Από το 2003 και μετά, το Ιράν εμπνέει όλο και περισσότερες ανησυχίες. Σχετικά με το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, εκδόθηκαν επανειλημμένα αποφάσεις του ΣΑΗΕ και του ΔΟΑΕ. Η ανάπτυξη πυρηνικής στρατιωτικής ικανότητας θα αποτελούσε απαράδεκτη απειλή για την ασφάλεια της ΕΕ. Η ΕΕ, μαζί με τις ΗΠΑ, την Κίνα και τη Ρωσία, ηγήθηκε μιας διττής προσέγγισης η οποία συνδυάζει το διάλογο με εντεινόμενη πίεση. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος υπέβαλε στο Ιράν μια φιλόδοξη προσφορά για την ανοικοδόμηση της εμπιστοσύνης και τη σύμπραξη της διεθνούς κοινότητας. Εάν, παρά την προσφορά αυτή, συνεχιστεί το πυρηνικό πρόγραμμα, θα αυξηθεί η ανάγκη για τη λήψη και άλλων μέτρων προς υποστήριξη της διαδικασίας του ΟΗΕ. Παράλληλα, πρέπει να συνεργαστούμε με τις χώρες της περιοχής, συμπεριλαμβανομένων των κρατών του Περσικού Κόλπου, για την προαγωγή της περιφερειακής ασφάλειας.

Η ΕΣΑ αναγνώρισε ότι τα συμφέροντα της Ευρώπης στον τομέα της ασφάλειας υπερβαίνουν τα όρια της άμεσης γειτονίας της. Εν προκειμένω, το Αφγανιστάν εμπνέει ιδιαίτερη ανησυχία. Η Ευρώπη έχει μακροπρόθεσμη δέσμευση να εργαστεί για τη σταθεροποίηση της χώρας αυτής. Τα κράτη μέλη της ΕΕ συνεισφέρουν σημαντικά στην αποστολή του ΝΑΤΟ, η δε ΕΕ συμμετέχει σε όλα τα επίπεδα στους τομείς της διακυβέρνησης και της ανάπτυξης. Η Αστυνομική Αποστολή της ΕΕ διευρύνεται. Οι προσπάθειες αυτές δεν θα ευοδωθούν χωρίς την πλήρη οικείωση από το Αφγανιστάν και χωρίς την υποστήριξη των γειτονικών χωρών, ιδίως δε του Πακιστάν, αλλά και της Ινδίας, της Κεντρικής Ασίας και του Ιράν. Όντως, οι βελτιωμένες προοπτικές για καλές σχέσεις μεταξύ Ινδίας και Πακιστάν κατά τα τελευταία έτη υπήρξαν ένα θετικό στοιχείο του ισολογισμού στρατηγικής ισορροπίας.

Πλέγμα ασφάλειας και ανάπτυξης

Όπως αναγνωρίζεται στην ΕΣΑ και στη Συναίνεση για την Ανάπτυξη του 2005, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει αειφόρος ανάπτυξη χωρίς ειρήνη και ασφάλεια, ενώ, χωρίς ανάπτυξη και μείωση της φτώχειας, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει βιώσιμη ειρήνη. Οι απειλές για τη δημόσια υγεία, ιδίως δε οι πανδημίες, υποσκάπτουν περαιτέρω την ανάπτυξη. Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο της εξίσωσης. Σε πολλές περιοχές με συγκρούσεις ή σε μετασυγκρουσιακή κατάσταση, πρέπει να αντιμετωπίσουμε τη απεχθή χρήση σεξουαλικής βίας ως όπλου εκφοβισμού και τρομοκρατίας. Η ουσιαστική εφαρμογή της απόφασης 1820 του ΣΑΗΕ για τη σεξουαλική βία σε καταστάσεις ένοπλης σύγκρουσης έχει ουσιώδη σημασία.

Οι συγκρούσεις συνδέονται συχνά με την κρατική αστάθεια. Χώρες, όπως η Σομαλία, είναι εγκλωβισμένες σε ένα φαύλο κύκλο ασθενούς διακυβέρνησης και διαιωνιζόμενης σύγκρουσης. Προσπαθήσαμε να σπάσουμε αυτόν τον φαύλο κύκλο, τόσο με την παροχή αναπτυξιακής βοήθειας όσο και με τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της ασφάλειας. Η μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας και ο αφοπλισμός, η αποστράτευση και η επανένταξη, αποτελούν βασικό στοιχείο της μετασυγκρουσιακής σταθεροποίησης και ανασυγκρότησης, και υπήρξαν το επίκεντρο των αποστολών μας στη Γουινέα-Μπισσάου ή στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό. Οι ενέργειες αυτές είναι περισσότερο επιτυχείς όταν αναλαμβάνονται με τη σύμπραξη της διεθνούς κοινότητας και των τοπικών ενδιαφερομένων.

Η ασύστολη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων είναι συχνά γενεσιουργό αίτιο συγκρούσεων. Οι εντάσεις όσον αφορά το νερό και τις πρώτες ύλες αυξάνονται και απαιτούν πολυμερείς λύσεις. Η Διαδικασία του Κίμπερλεϋ και η Πρωτοβουλία για τη Διαφάνεια των Εξορυκτικών Βιομηχανιών προσφέρουν ένα καινοτόμο μοντέλο για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού.

Πειρατεία

Η ΕΣΑ επεσήμανε την πειρατεία ως μια νέα διάσταση του οργανωμένου εγκλήματος. Η πειρατεία πηγάζει επίσης από την αποσάθρωση του κράτους. Το 90% του εμπορίου της παγκόσμιας οικονομίας διεξάγεται μέσω των θαλάσσιων οδών. Η πειρατεία στον Ινδικό Ωκεανό και στον Κόλπο του Άντεν κατέστησε το πρόβλημα αυτό ακόμη πιεστικότερο κατά τους τελευταίους μήνες, και είχε αντίκτυπο στις παραδόσεις ανθρωπιστικής βοήθειας στη Σομαλία. Η ΕΕ αντέδρασε, μεταξύ άλλων με την ATALANTA, την πρώτη θαλάσσια αποστολή μας ΕΠΑΑ, για την αποτροπή της πειρατείας στα ανοικτά της Σομαλίας, παράλληλα με τις θιγόμενες χώρες και άλλους διεθνείς φορείς, όπως το ΝΑΤΟ.

Φορητά όπλα και ελαφρύς οπλισμός (SALW), πυρομαχικά διασποράς και νάρκες ξηράς

Το 2005, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θέσπισε τη Στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης συσσώρευσης και διακίνησης SALW και των πυρομαχικών τους. Στο πλαίσιο της εφαρμογής της, η ΕΕ υποστηρίζει το σχετικό Πρόγραμμα Δράσης των Ηνωμένων Εθνών. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να αναπτύσσει δραστηριότητες για την αντιμετώπιση των απειλών που τίθενται από τα παράνομα SALW.

Η ΕΕ υποστήριξε με σθένος την ιδέα μιας διεθνούς Συνθήκης για το Εμπόριο Όπλων και αποφάσισε να υποστηρίξει τη διαδικασία που θα οδηγήσει στην έγκρισή της. Η ΕΕ είναι επίσης μείζων χορηγός της δράσης κατά των ναρκών. Υποστήριξε και προώθησε ενεργά τη Σύμβαση όσον αφορά τις νάρκες κατά προσωπικού, της Οτάβας, σε παγκόσμια κλίμακα. Η Σύμβαση για τα πυρομαχικά διασποράς, του Όσλο, που εγκρίθηκε στο Δουβλίνο το Μάιο του 2008, αντιπροσωπεύει σημαντικό βήμα προόδου για την αντιμετώπιση των ανθρωπιστικών προβλημάτων που προκαλεί αυτός ο τύπος πυρομαχικών, που συνιστούν σημαντικό ζήτημα ανησυχίας για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Η έγκριση πρωτοκόλλου για τα πυρομαχικά του τύπου αυτού στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, με τη συμμετοχή όλων των μειζόνων στρατιωτικών δυνάμεων, συνιστά σημαντική πρόοδο.

III. Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΕ ΈΝΑ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΚΟΣΜΟ

Για να ανταποκριθούμε στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον στον τομέα της ασφάλειας, πρέπει να είμαστε πιο αποτελεσματικοί - στις μεταξύ μας σχέσεις, στην περιοχή μας και ανά την υφήλιο.

A. Μια πιο αποτελεσματική και πιο ικανή Ευρώπη

Η ικανότητά μας να αντιμετωπίζουμε τις προκλήσεις έχει εξελιχθεί κατά την τελευταία πενταετία, και πρέπει να εξακολουθήσει να εξελίσσεται. Πρέπει να ενισχύσουμε τη συνοχή μας, μέσω βελτίωσης του θεσμικού συντονισμού και λήψης περισσότερων στρατηγικών αποφάσεων. Οι διατάξεις της Συνθήκης της Λισσαβώνας προσφέρουν ένα πλαίσιο για να το επιτύχουμε.

Επίκεντρο της προσέγγισής μας πρέπει να είναι η έγκαιρη αποτροπή της μετατροπής των απειλών σε πηγές σύγκρουσης. Η οικοδόμηση της ειρήνης και η μακροπρόθεσμη μείωση της φτώχειας αποτελούν ουσιαστικές συνιστώσες του εγχειρήματος αυτού. Κάθε κατάσταση απαιτεί τη συνεκτική χρήση των μέσων που διαθέτουμε, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών, των διπλωματικών, των αναπτυξιακών, των ανθρωπιστικών μέσων, της αντιμετώπισης των κρίσεων, της οικονομικής και εμπορικής συνεργασίας, και της μη στρατιωτικής και της στρατιωτικής διαχείρισης κρίσεων. Θα πρέπει επίσης να διευρύνουμε τις ικανότητες διαλόγου και διαμεσολάβησης που διαθέτουμε. Οι Ειδικοί Εντεταλμένοι της ΕΕ ασκούν την επιρροή της ΕΕ σε διάφορες περιοχές σύγκρουσης. Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών και των ΜΚΟ ως παραγόντων και εταίρων είναι ζωτικός. Οι ενωσιακές αποστολές παρακολούθησης εκλογών, των οποίων ηγούνται μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, συμβάλλουν επίσης σημαντικά.

Η αυξανόμενη αίτηση παροχής ενωσιακής βοήθειας αντικατοπτρίζει την επιτυχία της ΕΠΑΑ ως αναπόσπαστης συνιστώσας της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της ΕΕ. Η αποστολή μας στη Γεωργία κατέδειξε τι μπορούμε να επιτύχουμε όταν ενεργούμε συλλογικά με την απαιτούμενη πολιτική βούληση. Αλλά όσο πιο σύνθετες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε, τόσο μεγαλύτερη ευελιξία πρέπει να επιδεικνύουμε. Πρέπει να ιεραρχήσουμε τις δεσμεύσεις μας, σε συνάρτηση με τους πόρους που διαθέτουμε. Οι μάχιμες μονάδες και οι ομάδες μη στρατιωτικής αντίδρασης έχουν ενισχύσει την ικανότητά μας να αντιδρούμε ταχέως.

Είναι καίρια η ύπαρξη πρόσφορων και αποτελεσματικών δομών διοίκησης και στρατηγείων. Η ικανότητά μας να συνδυάζουμε μη στρατιωτική και στρατιωτική εμπειρογνώμοσύνη ήδη από το σχεδιασμό μιας αποστολής, μέσω της φάσης προγραμματισμού και μέχρι την υλοποίησή της πρέπει να ενισχυθεί. Αναπτύσσουμε αυτήν την πτυχή της ΕΠΑΑ μέσω της διαμόρφωσης των κατάλληλων διοικητικών δομών, των κατάλληλων χρηματοδοτικών μηχανισμών και συστημάτων. Υπάρχει επίσης περιθώριο βελτίωσης της εκπαίδευσης, με βάση την Ευρωπαϊκή Ακαδημία Ασφάλειας και Άμυνας και το νέο ευρωπαϊκό σύστημα ανταλλαγής νέων αξιωματικών, με υπόδειγμα το Erasmus.

Πρέπει να εξακολουθήσουμε να ενσωματώνουμε ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις δραστηριότητες στον τομέα αυτό, συμπεριλαμβανομένων των αποστολών ΕΠΑΑ, μέσω μιας προσέγγισης με γνώμονα τον άνθρωπο που θα συνάδει με την αντίληψη της ανθρωπίνης ασφάλειας. Η ΕΕ έχει αναγνωρίσει το ρόλο της γυναίκας στην οικοδόμηση της ειρήνης. Η αποτελεσματική εφαρμογή της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια και της απόφασης 1612 του ΣΑΗΕ για τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις είναι ουσιαστικές στη συνάρτηση αυτήν.

Για τις μη στρατιωτικές αποστολές, πρέπει να είμαστε σε θέση να συγκεντρώνουμε εκπαιδευμένο προσωπικό με ευρύ φάσμα δεξιοτήτων και εμπειρογνώμοσύνη, να το αναπτύσσουμε ταχέως και να το συντηρούμε στο θέατρο επιχειρήσεων επί μακρό χρονικό διάστημα. Πρέπει να υπάρχει πλήρης διαλειτουργικότητα μεταξύ εθνικών στρατιωτικών σωμάτων. Προς τούτο, τα κράτη μέλη έχουν δεσμευθεί να καταστρώσουν εθνικές στρατηγικές για τη διάθεση εμπειρογνομένων, που θα πλαισιώνονται από ευκολότερα αναπτύξιμο προσωπικό για υποστήριξη αποστολών, συμπεριλαμβανομένων της εγγραφής στον προϋπολογισμό και των προμηθειών. Οι τρόποι με τους οποίους γίνεται η προμήθεια και η διάθεση του εξοπλισμού θα πρέπει να γίνουν αποτελεσματικότεροι προκειμένου να καταστεί δυνατή η έγκαιρη ανάπτυξη αποστολών.

Όσον αφορά τις στρατιωτικές αποστολές, πρέπει να εξακολουθήσουμε να ενισχύουμε, αφενός, τις προσπάθειές μας όσον αφορά τις δυνατότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και, αφετέρου, τις ρυθμίσεις αμοιβαίας συνεργασίας και τις ρυθμίσεις καταμερισμού των επιβαρύνσεων. Η πείρα έδειξε ότι πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά βασικές δυνατότητες όπως οι στρατηγικές αερογέφυρες, τα ελικόπτερα, οι διαστημικοί πόροι, και η θαλάσσια επιτήρηση (όπως εκτίθεται λεπτομερέστερα στη Δήλωση για την ενίσχυση των δυνατοτήτων). Οι προσπάθειες αυτές πρέπει να υποστηρίζονται από μια ανταγωνιστική και ρωμαλέα αμυντική βιομηχανία ανά την Ευρώπη, με μεγαλύτερες επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη. Από το 2004 και μετά, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας κατεύθυνε επιτυχώς τη διαδικασία αυτή, και θα πρέπει να εξακολουθήσει να το πράττει.

B. Μεγαλύτερη εμπλοκή με τους γείτονές μας

Η ΕΠΓ κατέστησε ισχυρότερες τις επί μέρους διμερείς σχέσεις με την ΕΕ. Τώρα πλέον η διαδικασία αυτή πρέπει να βασισθεί στην περιφερειακή ολοκλήρωση.

Η Ένωση για τη Μεσόγειο, που δρομολογήθηκε τον Ιούλιο του 2008, παρέχει νέα πολιτική ώθηση στο εγχείρημα αυτό σε συνεργασία με τους νότιους εταίρους μας, μέσω ευρέως θεματολογίου, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τη θαλάσσια ασφάλεια, την ενέργεια, το νερό και τη μετανάστευση. Η αντιμετώπιση απειλών για την ασφάλεια όπως η τρομοκρατία θα αποτελέσει σημαντικό μέρος του θεματολογίου αυτού.

Η Εταιρική Σχέση με την Ανατολή προβλέπει ουσιαστική μεταβολή των σχέσεών μας με τους ανατολικούς γείτονές μας, με σημαντική αναβάθμιση των πολιτικών, οικονομικών και εμπορικών σχέσεων. Στόχος της είναι η ενίσχυση της ευημερίας και της σταθερότητας των χωρών αυτών, και, επομένως, της ασφάλειας της Ευρώπης. Οι σχετικές προτάσεις καλύπτουν ευρύ φάσμα διμερών και πολυμερών τομέων συνεργασίας, στους οποίους συγκαταλέγονται η ενεργειακή ασφάλεια και η κινητικότητα των ατόμων.

Για να επιτευχθεί μακροπρόθεσμη σταθερότητα στην ευρύτερη περιοχή μας θα απαιτηθεί να καταβάλει η ΕΕ αδιάλειπτες προσπάθειες, από κοινού με τα Ηνωμένα Έθνη, τον ΟΑΣΕ, τις ΗΠΑ και τη Ρωσία. Οι σχέσεις μας με τη Ρωσία έχουν σημειώσει επιδείνωση εξαιτίας της σύγκρουσης με τη Γεωργία. Η ΕΕ προσδοκά ότι η Ρωσία θα τηρήσει τις δεσμεύσεις της κατά τρόπο που θα αποκαταστήσει την απαιτούμενη εμπιστοσύνη. Η εταιρική μας σχέση θα πρέπει να βασίζεται στο σεβασμό κοινών αξιών, και συγκεκριμένα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, και των οικονομικών αρχών αγοράς καθώς και των κοινών συμφερόντων και στόχων.

Πρέπει να καταβάλουμε αδιάλειπτες προσπάθειες για την αντιμετώπιση συγκρούσεων στο Νότιο Καύκασο, τη Δημοκρατία της Μολδαβίας και μεταξύ Ισραήλ και αραβικών κρατών. Εν προκειμένω, όπως και σε άλλες περιπτώσεις, θα είναι ζωτικής σημασίας η πλήρης εμπλοκή των ΗΠΑ. Σε όλες τις περιπτώσεις, για έναν βιώσιμο διακανονισμό πρέπει να συνέλθουν όλοι οι περιφερειακοί παράγοντες. Χώρες όπως η Τουρκία, η Αίγυπτος, η Ιορδανία, η Σαουδική Αραβία και το Κατάρ, αντίθετα από το Ιράν, διαδραματίζουν όλο και σημαντικότερο ρόλο στην περιοχή. Υπάρχει ιδιαίτερη δυνατότητα για συνεργασία με την Τουρκία, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της Συμμαχίας των Πολιτισμών.

Γ. Εταιρικές σχέσεις για μια αποτελεσματική πολυμερή προσέγγιση

Η ΕΣΑ ζητά από την Ευρώπη να συμβάλει σε μια ουσιαστικότερη πολυμερή τάξη ανά τον κόσμο. Από το 2003 και μετά, ενισχύουμε τις εταιρικές μας σχέσεις για την επίτευξη του στόχου αυτού. Ο κύριος εταίρος της Ευρώπης στο εγχείρημα αυτό καθώς και σε άλλους τομείς είναι οι ΗΠΑ. Όποτε συνεργάστηκαν, η ΕΕ και οι ΗΠΑ υπήρξαν μια τεράστια δύναμη για το καλό της υφηλίου.

Τα Ηνωμένα Έθνη αποτελούν την αιχμή του διεθνούς συστήματος. Όλα όσα έχει κάνει η ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας συνδέονται με στόχους των Ηνωμένων Εθνών. Η ΕΕ συνεργάζεται στενά σε καίρια θέατρα επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων του Κοσσυφοπεδίου, του Αφγανιστάν, της ΛΔΚ, του Σουδάν /Νταρφούρ, του Τσαντ και της Σομαλίας, και έχει βελτιώσει τους θεσμικούς δεσμούς σύμφωνα με την κοινή μας δήλωση ΕΕ-ΟΗΕ του 2007. Υποστηρίζουμε το σύνολο των δεκαέξι διεξαγόμενων επιχειρήσεων των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης.

Η ΕΕ και το ΝΑΤΟ συνεργάζονται άριστα σε επιτόπιο επίπεδο στα Βαλκάνια και το Αφγανιστάν παρά το γεγονός ότι οι επίσημες σχέσεις δεν έχουν σημειώσει πρόοδο. Πρέπει να ενισχύσουμε τη στρατηγική αυτή σύμπραξη που εξυπηρετεί τα κοινά μας συμφέροντα στον τομέα της ασφάλειας, με τη βελτίωση της επιχειρησιακής συνεργασίας, σεβόμενοι πλήρως την αυτονομία εκάστης οργάνωσης όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων, και με συνεχείς εργασίες για την ανάπτυξη των στρατιωτικών δυνατοτήτων. Από το 2003 και μετά, έχουμε εμβαθύνει τις σχέσεις μας με τον ΟΑΣΕ, ιδίως στη Γεωργία και το Κοσσυφοπέδιο.

Έχουμε ουσιαστικά διευρύνει τις σχέσεις μας με την Κίνα. Οι δεσμοί με τον Καναδά και την Ιαπωνία είναι στενοί και μακροχρόνιοι. Η Ρωσία παραμένει σημαντικός εταίρος όσον αφορά παγκόσμια ζητήματα. Υπάρχει ακόμη περιθώριο για μεγαλύτερες προσπάθειες στις σχέσεις μας με την Ινδία. Οι σχέσεις με άλλους εταίρους, συμπεριλαμβανομένων της Βραζιλίας, της Νότιας Αφρικής και, εντός της Ευρώπης, της Νορβηγίας και της Ελβετίας, έχουν γίνει σημαντικότερες από το 2003 και μετά.

Η ΕΕ συνεργάζεται στενότερα με περιφερειακές οργανώσεις, και ιδίως με την Αφρικανική Ένωση. Μέσω της Κοινής Στρατηγικής Αφρικής-ΕΕ, τασσόμαστε υπέρ της αυξημένης συμμετοχής αφρικανικών δυνατοτήτων στη διαχείριση κρίσεων, καθώς και σε περιφερειακές εφεδρικές δυνάμεις και στην έγκαιρη προειδοποίηση. Έχουμε εμβαθύνει τις διασυνδέσεις μας με τους εταίρους μας της Κεντρικής Ασίας μέσω της Στρατηγικής που θεσπίστηκε το 2007, με ενισχυμένο πολιτικό διάλογο, και συνεργασία σε ζητήματα όπως το νερό, η ενέργεια, το κράτος δικαίου και η ασφάλεια. Εξάλλου, η ΕΕ έχει εμπλακεί με την ASEAN για περιφερειακά ζητήματα όπως η Βιρμανία, με τη SAARC, και με τη Λατινική Αμερική. Χάρη στην πείρα της η ΕΕ διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στην προαγωγή της περιφερειακής ολοκλήρωσης. Θα πρέπει να υποστηρίζουμε, σε συνάρτηση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις τους, όλους όσους επιδιώκουν να μας μιμηθούν.

Το διεθνές σύστημα, που δημιουργήθηκε κατά το τερματισμό του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, αντιμετωπίζει πιέσεις σε πολλαπλά μέτωπα. Τίθεται υπό αμφισβήτηση η εκπροσώπηση στις διεθνείς οργανώσεις. Πρέπει να βελτιωθούν η νομιμότητα και η αποτελεσματικότητα, και η λήψη αποφάσεων στα πολυμερή φόρουμ πρέπει να καταστεί αποτελεσματικότερη. Αυτό σημαίνει τη συχνότερη λήψη αποφάσεων από κοινού, και τη δημιουργία ισχυρότερου πόλου έλξης για τους άλλους. Μπροσ στα κοινά προβλήματα, επιβάλλονται κοινές λύσεις.

Κεντρικές προτεραιότητες είναι η αλλαγή του κλίματος και η ολοκλήρωση του Γύρου της Ντόκα στο πλαίσιο του ΠΟΕ. Η ΕΕ ηγείται των διαπραγματεύσεων για μια νέα διεθνή συμφωνία όσον αφορά την αλλαγή του κλίματος, και πρέπει να αξιοποιήσει όλα τα μέσα που διαθέτει για να ασκήσει πιέσεις προκειμένου να επιτύχει ένα φιλόδοξο αποτέλεσμα στην Κοπεγχάγη το 2009. Θα πρέπει να συνεχίσουμε τη μεταρρύθμιση του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών που άρχισε το 2005 και να διατηρήσουμε το ζωτικό ρόλο του Συμβουλίου Ασφαλείας και την πρωταρχική του αρμοδιότητα για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο θα πρέπει να καταστεί αποτελεσματικότερο, παράλληλα με ευρύτερες προσπάθειες της ΕΕ για την ενίσχυση της διεθνούς δικαιοσύνης και των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Πρέπει να διαμορφώσουμε το ΔΝΤ και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά τρόπο ώστε να αντικατοπτρίζουν τις σύγχρονες πραγματικότητες. Το G8 θα πρέπει να τροποποιηθεί. Και πρέπει να συνεχίσουμε τις συλλογικές μας προσπάθειες για να επιτύχουμε τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας.

Τα ζητήματα αυτά ξεπερνούν τα σύνορα και άπτονται τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής πολιτικής. Πράγματι, καταδεικνύουν ότι, στον εικοστό πρώτο αιώνα, περισσότερο από ποτέ, η κυριαρχία συνεπάγεται την ευθύνη. Όσον αφορά τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕ θα πρέπει να εξακολουθήσει να προωθεί τη συμφωνία η οποία επετεύχθη κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών, το 2005, σύμφωνα με την οποία έχουμε κοινή ευθύνη για την προστασία των πληθυσμών από τη γενοκτονία, τα εγκλήματα πολέμου, την εθνοκάθαρση και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Είναι θεμελιώδους σημασίας να διατηρήσουμε τη στήριξη του κοινού για την παγκόσμια εμπλοκή μας. Στις σύγχρονες δημοκρατίες, όπου τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η κοινή γνώμη είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση της πολιτικής, η λαϊκή δέσμευση είναι ουσιαστική για να υλοποιήσουμε τις δεσμεύσεις μας στο εξωτερικό. Αναπτύσσουμε αστυνομία, δικαστικούς εμπειρογνώμονες και στρατιωτικούς σε ασταθείς ζώνες ανά την υφήλιο. Εναπόκειται στις κυβερνήσεις, τα κοινοβούλια και τα όργανα της ΕΕ να μεταδώσουν με ποιο τρόπο όλα αυτά συμβάλλουν στην εσωτερική μας ασφάλεια.

Πριν πέντε χρόνια, η ΕΣΑ διαμόρφωσε μια θεώρηση όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ θα καταστεί μια δύναμη για έναν κόσμο δικαιότερο, ασφαλέστερο και πιο ενωμένο. Έχουμε σημειώσει σημαντική πρόοδο για την υλοποίηση της θεώρησης αυτής. Ωστόσο, ο κόσμος γύρω μας μεταβάλλεται ταχέως, με απειλές που εξελίσσονται και δυνάμεις που μεταβάλλονται. Για να οικοδομήσουμε μια ασφαλή Ευρώπη σε έναν καλύτερο κόσμο, πρέπει να καταβάλουμε μεγαλύτερες προσπάθειες για να διαμορφώσουμε τα γεγονότα. Και τώρα είναι η στιγμή που πρέπει να το κάνουμε.